

Unuda bilmədiyim insan

Hakimiyyət dəyişiklikləri, geosiyasi kataklizmlər, müharibələr, ölkələrin qardaşlıq münasibətlərinin düşmənçiliyə çevrilməsi və başqa hadisələrin dünyanı silkələdiyi bir şəraitdə duruş gətirmək, siyasi iradə göstərmək, düzgün taktika və strategiya seçmək, ölkəni sınaqlardan çıxarmaq az liderə nəsb olur. Belə rəhbərlərdən biri böyük şəxsiyyət, ulu öndər Heydər Əliyev idi.

Tale elə gətirib ki, mən erkən yaşlarımdan dünyada baş verən hadisələri, dəyişiklikləri izləmişəm. Özümdən asılı olmayaraq, reaksiyalarımı gənc yaşlarımda bədi dil-də, şeir, hekayə janrlarında ifadə etməyə çalışmışam. Elə o vaxtdan duyğu və düşüncəmdə Heydər Əliyevin ideal rəhbər obrazı yaranıb. Bu gün də mənim üçün bu obraz etalondur.

Ümummilli liderin çıxışlarını, söhbətlərini istər Sovet Azərbaycanı dönəmində, istər müstəqillik dövründə televiziya və mətbuatda, istərsə də canlı görüşlərdə, tədbirlərdə diqqətlə izləmiş, özüm üçün qeydlər etmişəm və hər dəfə də onun böyüklüyünü, özəmətini hiss etmiş, sonsuz qürur duymuşam. Bir faktı isə sonralar Qarabağ, millətlərarası münasibətlər mövzusunda yazdığım "And" romanımda demək olar ki, sözbəsöz qeyd etmişəm.

...1974-cü il yanvarın 31-də Sumqayıt Şəhər Partiya Komitəsinin XVIII konfransında Heydər Əliyev iştirak edirdi. Mən o zaman Sumqayıt Kompessorlar zavodunda partiya təşkilatı katibinin müavini idim və konfransa nümayəndə seçilmişdim. İlk dəfə idi

Heydər Əliyevi yaxından görürdüm. Onun nitqini böyük maraqla dinlədim. Onu da xüsusi vurğulayıram ki, o vaxtlar vəzifəli şəxslərin əksəriyyəti rus dilində danışmağa üstünlük versə də, Heydər Əliyev Azərbaycan dilində çıxış etdi. Ulu öndər çıxışında maraqlı bir epizod danışdı. Dedi ki, səhər adəti üzrə işə gedirdim. "Kommunist" küçəsi ilə yuxarı qalxanda Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin binası yaxınlığından keçərkən qəfildən yaşlı bir qadın özünü maşının qabağına atdı. Təlimata görə, belə hallarda maşını saxlamaq olmazdı. Lakin mən sürücüyə göstəriş verdim ki, saxlasın. Mühafizəçilərə dedim o qadını yanıma gətirsinlər. Qadını maşına yarıtdım və soruşdum ki, ay ana, niyə belə edirsən? Axı maşını saxlamaq olmazdı, sən də heç nədən həlak olardın. Nə olub, nədir dərdin? Qadın dedi ki, ay yoldaş Əliyev, mən rayondan gəlmişəm. Aman-zaman bir nəvəm var, özü də yetimdir. Mən onu böyütmüşəm. İndi bu uşaq universitetə imtahan verib, ancaq qiymətini kəsiblər. Mən bilirəm ki, nəvəm savadlıdır, nahaqdan kəsilib. Bir həftədir döymədiyim qapı qalmayıb. Deyirəm uşağın qiyməti-

ni düz verməyiblər, komissiya təşkil ələsinlər, yoxlasınlar. Heç kəs qulaq asmır. Axırı məcbur olub, bu hərəkətə əl atdım. Üzrlü sayın, bağışlayın mənə. Dedim yox, sən bizi bağışla. Səni gərək bu həddə çatdırmayaydılar.

Qadını Mərkəzi Komitəyə gətirdim. Göstəriş verdim ki, uşağı tapsınlar. Universitetin rektorunu, imtahan götürən müəllimi, digər bir neçə başqa müəllimi yanıma çağırırdım və kabinetimdə uşaqdan imtahan götürdülər. Uşaq həqiqətən savadlı imiş. Bütün suallara əla cavab verdi. Həmin müəllimə dedim, heç utanırsan?! Bu uşaq bəlkə gələcəyin böyük alimi olacaq. Niyə onu məhv edirsən?!

Əlbəttə, o müəllimi işdən kənarlaşdırdılar. Çox təəssüf ki, belə hallara rast gəlmək olur.

... Unudulmaz şəxsiyyət Heydər Əliyevin çox çıxışlarını dinləmişəm, ancaq onun bu çıxışı olduğu kimi – vergülündən nöqtəsinədək yadımda qalıb...

Yeri gəlmişkən, Heydər Əliyev təhsilə, kadr hazırlığına xüsusi diqqət yetirirdi. Çoxlarının yadında olar, 70-ci illərdə onun təşəbbüsü ilə müttəfiq respublikaların aparıcı ali təhsil məktəbləri ilə müqavilə əsasında gənclərimiz başqa şəhərlərə oxumağa göndərilirdi. Qəbul imtahanlarından yüksək qiymət alan abituriyentlər arasından müsabiqə yolu ilə kvota əsasında seçilənlər dövlət hesabına təhsil almaq haqqını qazanırdılar. Tələbələr yataqxana ilə təmin olu-

nur, yüksək təqaüd alırdılar. Təhsildən sonra gənc mütəxəssis kimi Azərbaycana qayıdır, ixtisaslarına uyğun işlə və yataqxana (ailələrlə ayrıca otaqla) ilə təmin olunurdular. Üç il ərzində isə ayrıca mənzil alırdılar. Mənim kənddə yaşayan qardaşlarımdan biri Moskva Aviasiya İnstitutuna, biri Leningrad (indiki Sankt-Peterburq) Ali Dənizçilik Məktəbinə, biri də Odessa Yeyinti Sənayesinin Texnologiyası İnstitutuna qəbul olunmuşdu. Yüzlərlə digər gənclər kimi, onlara da bu imkanı məhz Heydər Əliyev yaratmışdı. Onun müdriyyəti, uzaqgörənliyi sayəsində bu proqram uğurlu olmuşdu.

Kadr hazırlığı ilə bağlı bir məsələni də xatırlatmaq istəyirəm. 1978-ci ildə SSRİ Nazirlər Sovetinin nəzdində Moskva Xalq Təsərrüfatı Akademiyası yaradıldı. Bura İttifaq respublikalarının nazirlər sovetlərinin göndərişi ilə xalq təsərrüfatı üzrə perspektivli rəhbər işçiləri təhsil almağa göndərilirdilər. İş yerlərindəki əməkdaşları saxlanmaqla, iki il müddətinə bir və ikinci dərəcə səviyyəli rəhbər işçiləri (məsələn, baş direktor, direktor, baş direktor müavinləri, baş mühəndislər) təhsillərini təkmilləşdirməyə göndərilirdilər. İlk dəfə Azərbaycan üçün də iki yer ayrılmışdı. Namizədlər Mərkəzi Komitənin bürosunda təsdiq edilməli idi. Maraqlıdır ki, təqdim olunan siyahıda 100 namizədin arasından Heydər Əliyev şəxsən iki nəfərin namisədliyini xüsusiləbəyənmişdi. Biri "Sumqayıtkimyasənaye" İs-

tehsalat Birliyinin baş direktorunun birinci müavini, mənim əmim Zamin Hüseynov, digəri Binə Aeroportunun rəisi Vaqif Sadıxlı idi. Akademiyayı bitirəndən sonra Heydər Əliyev onların hər ikisini qəbul etmiş, qarşıda duran vəzifələri izah etmişdi. Daha sonra onun təqdimatı ilə Zamin Hüseynov Sumqayıt "Sintezkauçuk" İstehsalat Birliyinin baş direktoru, Vaqif Sadıxlı isə Azərbaycan Mülki Aviasiya naziri təyin edilirdilər.

Qeyd etdiyim kimi, Heydər Əliyev hər dəfə Sumqayıta gələndə onu qarşılayanların arasında, keçən tədbirlərdə mən də olmuşam. Onun mükəmməl nitq qabiliyyəti, səlis danışq tərz, gözənilməz hərəkətləri vardı. Bir dəfə Sumqayıta gələndə Dostluq və Sülh küçələrinin kəsişdiyi yerdə

maşını saxlatdırdı. Və küçə ilə yolda, onu qarşılayanlarla salamləşə-salamləşə şəhərin mərkəzinə tərəf getdi. Anı olaraq şəhər rəhbərliyi, Prezidentin Təhlükəsizlik Xidməti özlərini itirdilər. Çünki rəsmi protokolda, bu, nəzərdə tutulmamışdı. Ona bildirildilər ki, bəlkə maşına minəsiniz, yol uzaqdır. Heydər Əliyev razı olmadı. "Mən camaatla görüşmək istəyirəm", dedi. Bu hadisə də məndə unudulmaz təəssürat yaratdı.

Xatirələrdən çox danışmaq olar. Bir şeyi əminliklə deyə biləm:

– Nə yaxşı Azərbaycanın Heydər Əliyev kimi xilaskar oğlu olub!

**Süleyman HÜSEYNOV,
AYB-nin üzvü,
Prezident mükafatçısı**